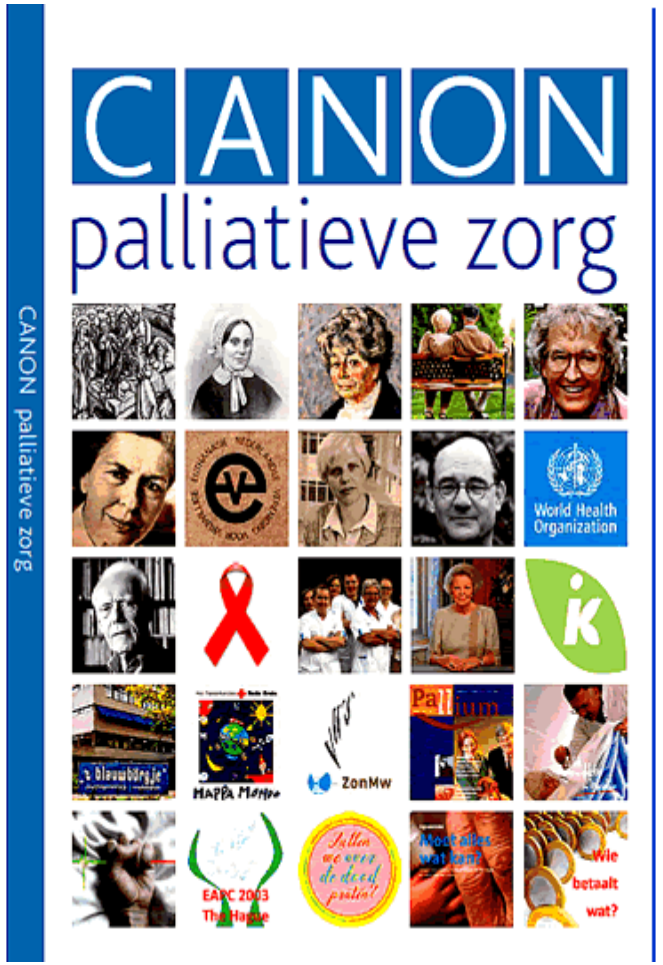
DANKDANKDANKDANKDANKDANKDANKDANKDA

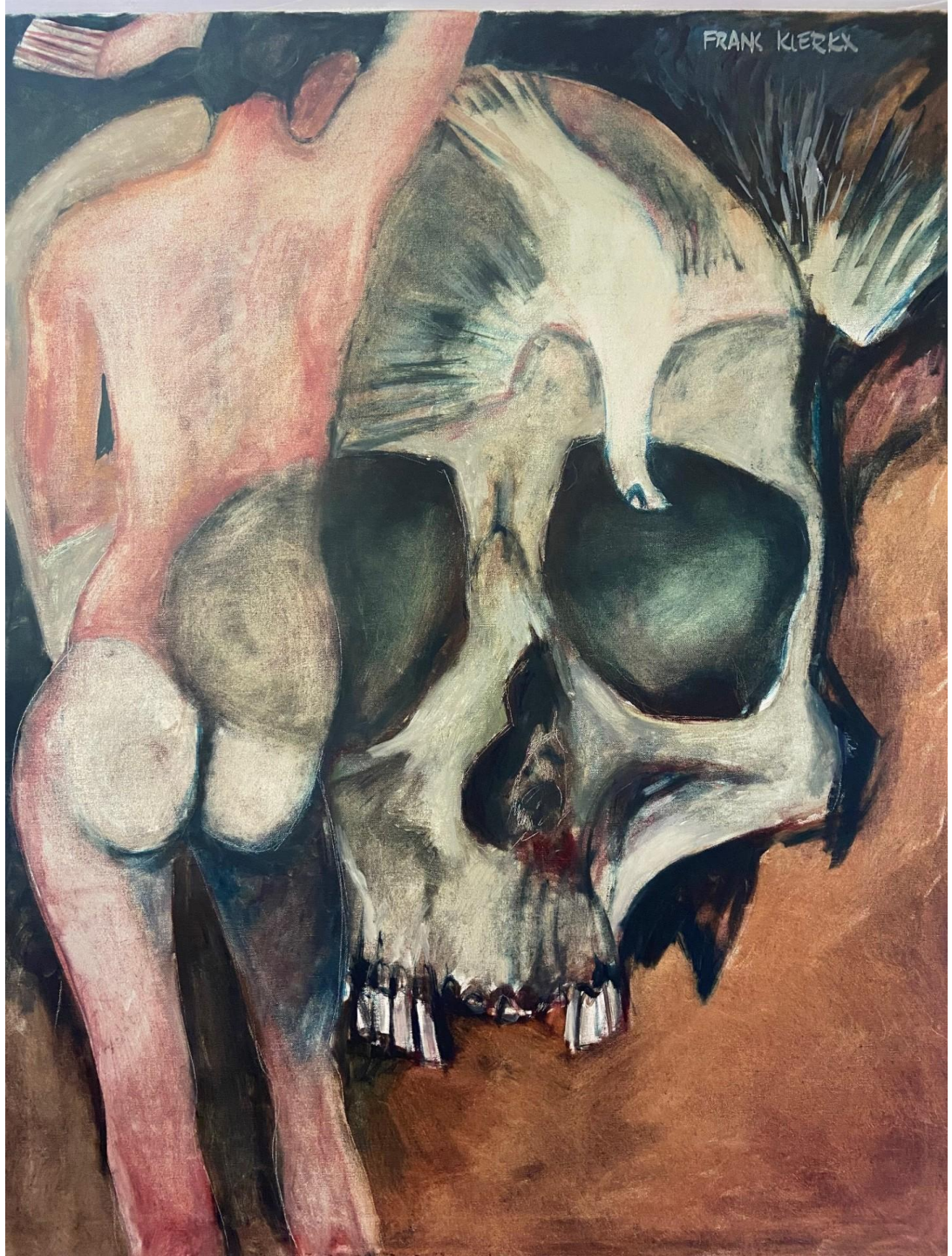
45 jaar werken in palliatieve zorg
vanuit een rijk leven vol verantwoordelijkheid & geluk

1981 … 2026 …
Saskia Teunissen

“LEVENSVISIE”

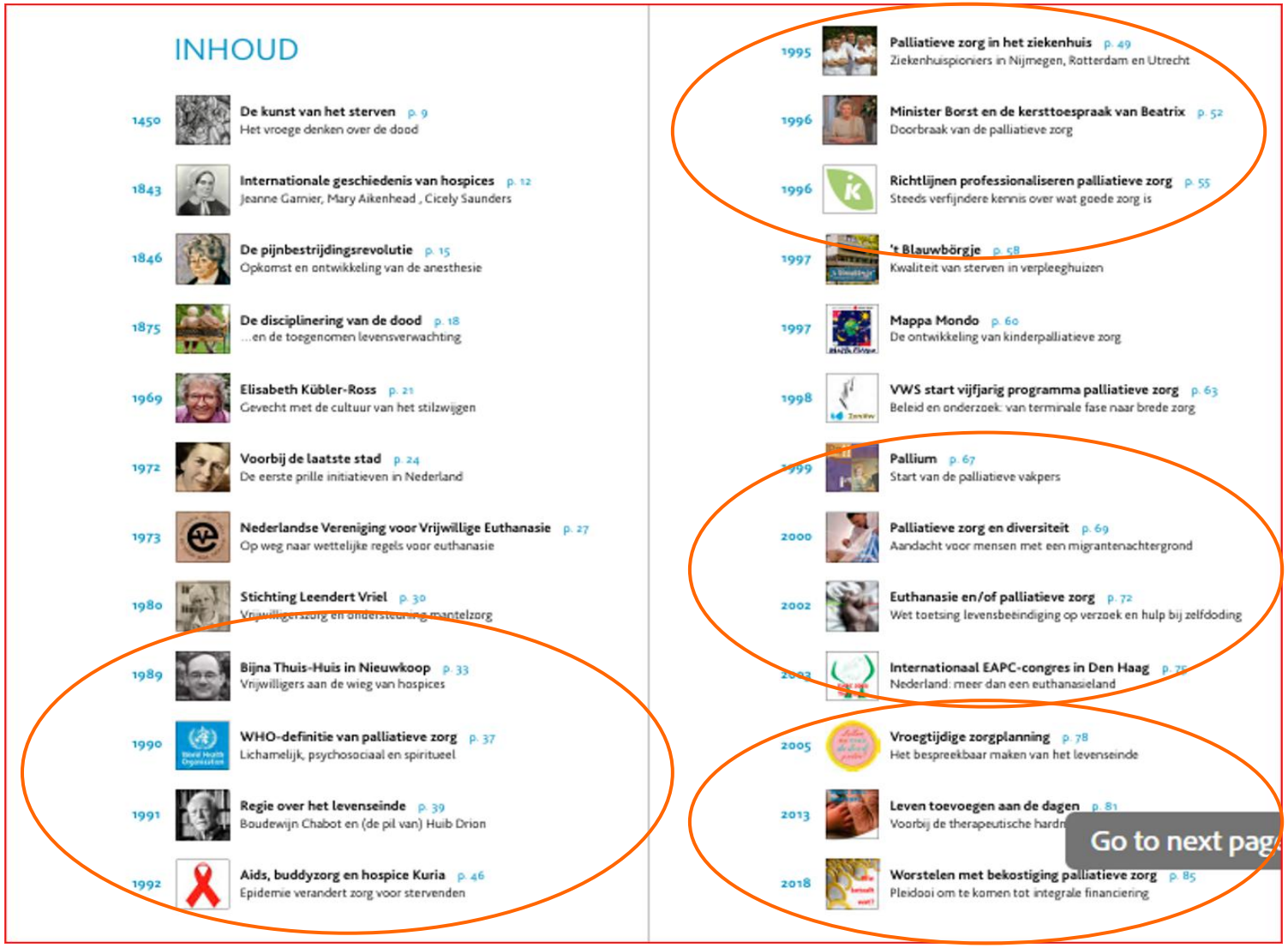
gemaakt door Frans Klerkx (1932)
gekocht door Ton Teunissen (1928-1984)

Huiskamer Malden 1971-1984
gezin Teunissen – Perdon

Werkkamer Nijmegen 1987-1995
Werkkamer Rotterdam 1995-1998
Zolder Bilthoven 1999-2026
Werkkamer Bilthoven, 2026

Van die momenten 1984 … 2026 ontwikkelkunst visie op PZ & moreel kompas

INHOUD

1450 De kunst van het sterven p. 9
Het vroege denken over de dood

1843 Internationale geschiedenis van hospices p. 12
Jeanne Garnier, Mary Aikenhead , Cicely Saunders

1846 De pijnbestrijdingsrevolutie p. 15
Opkomst en ontwikkeling van de anesthesie

1875 De disciplinering van de dood p. 18
…en de toegenomen levensverwachting

1969 Elisabeth Kübler-Ross p. 21
Gevecht met de cultuur van het stilzwijgen

1972 Voorbij de laatste stad p. 24
De eerste prille initiatieven in Nederland

1973 Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie p. 27
Op weg naar wettelijke regels voor euthanasie

1980 Stichting Leendert Vriel p. 30
Vrijwilligerszorg en ondersteuning mantelzorg

1989 Bijna Thuis-Huis in Nieuwkoop p. 33
Vrijwilligers aan de wieg van hospices

1990 WHO-definitie van palliatieve zorg p. 37
Lichamelijk, psychosociaal en spiritueel

1991 Regie over het levenseinde p. 39
Boudewijn Chabot en (de pil van) Huib Drion

1992 Aids, buddyzorg en hospice Kuria p. 46
Epidemie verandert zorg voor stervenden

1995 Palliatieve zorg in het ziekenhuis p. 49
Ziekenhuispioniers in Nijmegen, Rotterdam en Utrecht

1996 Minister Borst en de kersttoespraak van Beatrix p. 52
Doorbraak van de palliatieve zorg

1996 Richtlijnen professionaliseren palliatieve zorg p. 55
Steeds verfijndere kennis over wat goede zorg is

1997 't Blauwbörgje p. 58
Kwaliteit van sterven in verpleeghuizen

1997 Mappa Mondo p. 60
De ontwikkeling van kinderpalliatieve zorg

1998 VWS start vijfjarig programma palliatieve zorg p. 63
Beleid en onderzoek: van terminale fase naar brede zorg

1999 Pallium p. 67
Start van de palliatieve vakpers

2000 Palliatieve zorg en diversiteit p. 69
Aandacht voor mensen met een migrantenachtergrond

2002 Euthanasie en/of palliatieve zorg p. 72
Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding

2003 Internationaal EAPC-congres in Den Haag p. 75
Nederland: meer dan een euthanasieland

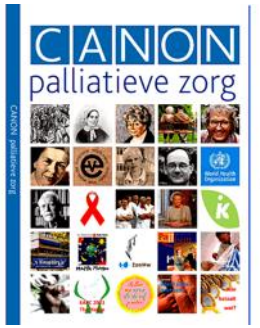
2005 Vroegtijdige zorgplanning p. 78
Het bespreekbaar maken van het levenseinde

2013 Leven toevoegen aan de dagen p. 81
Voorbij de therapeutische hardn

2018 Worstelen met bekostiging palliatieve zorg p. 85
Pleidooi om te komen tot integrale financiering

Go to next pag

Mantelzorger
als kind, als vriendin, als zus
(oncologie) Verpleegkundige
Ideeën masjien
Teamleider
Onderwijzer
Innovator
Hoofdverpleegkundige
Onderzoeker
Projectleider
Bestuurslid
Mentor
EPZ voorzitter
Septet voorzitter
Directeur
Adviseur
Bestuurder
Onafhankelijk vz
Patiënt

5 lessen in verantwoordelijkheid & geluk

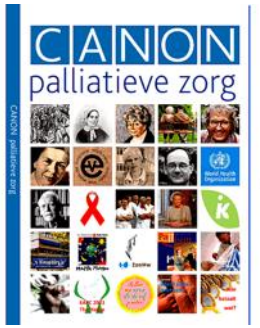
- Laat je nooit kleiner (of groter) maken dan je bent … gebruik je autobiografische competentie* … houd altijd schone handen
- Overal en altijd zijn dezelfde patiënten, naasten en zorgprofessionals
- Alles is context: multi- en interdisciplinair/interprofessioneel samenwerken gaan over rolduidelijkheid en rolzuiverheid … zie patronen … leer beïnvloeden en variëren in stijl … leer en blijf leren
- De PZ zorgprofessional en bestuurder moet voor patiënt & naasten de verbindende kracht zijn tussen de leefwereld en de systeemwereld … en dat is een verantwoordelijke klus
- CHRONOS ‘lineaire tijd’ & KAIROS ‘het juiste moment’ zijn zelden gelijk

Start bij ieder contact met ‘spiritueel voeten vegen’

Willy Bloemink, verpleegkundige

** Gettie Kievit, geestelijk verzorger*

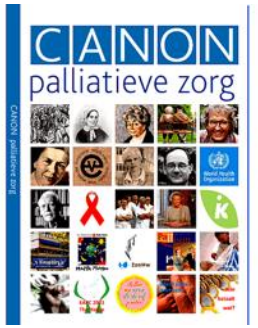
Blik vooruit: ontwikkel de visie-kunst van ‘meer’

- **Zet vanuit de inhoud nieuwe trends in gang … wat zijn ideeën van leden nu iedereen de kernthema’s van het Kwaliteitskader beheerst?!**
- **Richt structurele tafels in om actief na te denken over nieuwe thema’s:**
  - **geef invulling aan PZ voor doorlevers & in-2-sporen-levers**
  - **bedenk verdeelsleutels taakherschikking professional – vrijwilliger**
  - **geef richting aan de-implementatie van medicatie en andere interventies**
  - **concretiseer gezondheidswinst naasten & nabestaanden door goede PZ**
  - **concretiseer ideeën voor onderzoeken wat niet eerder onderzocht is**
- **Haal het Praktijkteam en de Experttafel NPPZ naar Palliactief**
- **Investeer in nieuwkomers en activeer ‘zijners’; schrijf de vervolg Canon**

KEN JEZELF!

En ja weinig tijd: kies focus & energie & communiceer

PALLIACTIEVERS!

- Belangrijk zijn gaat niet altijd gepaard met werk van belang doen: kies zorgvuldig
- Zorg samen voor rolduidelijkheid & rolzuiverheid in context van zorg, onderwijs, onderzoek, innovatie, beleid en bestuur: gebakken lucht is ‘no go’
- Tegen-&meedenkers, mee-&tegendoeners neem lidmaatschap serieus
- Gebruik je morele kompas en houd schone handen!

KUNDE & KUNST-tafels

palliactief

Nederlandse vereniging voor professionele palliatieve zorg

PALLIACTIEVERS!

- Neem rol als *inhoudelijk verbinder* tussen leefwereld en systeemwereld: beoefen die ‘kunst van samen’ binnen Palliactief en tussen partijen!
- Vergroot invloed en verkrijg meer positie!
- Zorg goed voor jezelf en elkaar; anders word je kwetsbaar en neemt je invloed af … en voor wie je zorgt wordt kwetsbaar met jou!

DANKDANKDANKDANKDANKDANKDANKDANKDA

De kunst van blijven werken met ‘palliatieve zorgers’ vanuit een rijk leven vol verantwoordelijkheid & geluk

1981 … 2026 …
Saskia Teunissen

